

ABONAMENTUL:

pe an 160 Lei
 pentru autorități, insti-
 tuțiuni 250 Lei

Exemplarul 3 Lei

ROMÂNUL

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONALȚĂRĂNESC ARAD

REDACȚIA
 și
 ADMINISTRAȚIA
 A R A D
 Strada V. Alexandri No. 6.

Serbându-se la 16 cor. ziua nașterii Măjestații Sale Regelui Carol II, în urăm din tot sufletul viață îndelungată și sănătate!

Domnia bunului plac.

Cărdășia Iorga-Argetoianu să titulează: Guvernul „Vremurilor Noi”. O mai mare ocară nici că poate, Guvernul „vremurilor noi” judecat după isprăvile sale merită cât numele de guvernul „zăpăcelilor”.

Nu este om cât de simplu, ca să nu vadă, că actualul guvern, de când a venit la putere și până acum, nu a făcut altceva de cât încurcat treburile statului, în așa hal, că cu greu se vor mai putea descurca.

A venit la putere cu deviza economiilor și a orândușilor. Pentru Dl Iorga-Argetoianu înțelegem economia, când din visteria statului se cheltuesc sume importante, cu trimeterea în streinătate a diferiți oameni de casă, cu scopul de a cumpăra presa străină, care țipă în gura mare, că actualul guvern trebuie să plece de la conducerea țării, dacă vrem să nu ajungem la faliment. *„Către mari s'au oferit ziaristilor streini, ca să le închidă gura, dar totul a fost zadarnic, ziaristul strein nu renunță la punctul său de vedere pentru ori câți bani s'au oferit. Apărarea unei — cauze care care, când la baza ei stă adevărul, formează pentru ziaristul strein punctul de onoare, pe care îl apără cu tărie — neclintind nici celor mai mari tentațiuni, care ar căuta să-i schimbe linia lui de conduită.”*

Cruțare în punca țării înseamnă, când unei categorii de funcționari ai statului, li s'au dat milioane pentru îmbrăcăminte și încălțăminte.

Ce atmosferă sufletească se creează între diferitele categorii de funcționari, când unii sunt tratați ca niște copii adevărați iar alții ca niște copii vitregi! Unora li s'au dat menții curba de sacrificiu, iar altora li-o dai înapoi sub diferite forme.

În vremurile acestea nespuse de grele pentru tezaurul public, guvernul „INCURCĂ LUME”, crează noi subsecretariate de stat, cu toate acestea, are pretenția să nu face risipă. Acesta este un mod nou de a înțelege sensul cuvântului: economie.

Ca să ne dăm seama de harabura care domnește în sânul

guvernului, să ne aruncăm ochii în ziarele care apar zilnic, în care se găsește modul de manifestare a unor membri marcanți din guvern — față de opinia publică a țării românești. Într'un colț al țării, Dl Argetoianu face declarațiuni, care nu numai că se bat în cap, cu alte declarațiuni făcute de șeful său aparent — Dl Iorga, — ba chiar, ne pune în așa situație proastă față de streinătate, că n'o să mai putem face apel la ea, nici în cele mai grele momente ale noastre. Nu există nici un fel de legatură între diferiți miniștri. Ce zic unii, dezic ceilalți. Din interviurile lor se poate vedea, cu priceperea și zăpăceala de care sunt cuprinși. Unii miniștrii când sunt intervievați spun anumite măsuri pe care cred să le ia în anumite chestiuni, pentru ca a doua sau a treia zi să vie alții, să fac propuneri tocmai contrare. De multe ori mă întreb, cum de se pot întâmpla asemenea lucruri într'o țară curegim constituțional. Și nu mi-o pot explica, decât admitând lucru de altfel foarte adevărat că în țara noastră acest regim constituțional nu există de cât pe hârtie; fiindcă în realitate la noi nu se respectă pactul fundamental, — domnia bunului plac tronează pretutindeni.

La înscăunarea și menținerea acestei zăpăceli a contribuit și contribuie și partidul liberal, care lucrează mână în mână cu guvernul actual. Acest lucru îl fac liberalii de teamă că după plecarea lui, să nu vie tot național-țărăniști la cârma statului. Liberalii o știu bine că nu pot fi chemați la conducerea statului, mai având multe păcate de ispășit și față de țară și față de dinastie. Țara nu poate uita cu una cu două guvernările liberale de tristă memorie care ni-au adus în halul în care ne găsim. Care țăran nu are înscris în inima lui taxele vamale de câte 30.000 lei la vagonul de grâu, cine nu-și amintește de aceleași taxe vamale de câte 10.000 și mai bine pe cap de vită, puse de liberali în scopul de a sărăci plugarii români și a îmbogăți pe industriașii și bankerii lor.

Continuarea în pagina II-a

Raporturile dintre guvernamentali și liberali.

S'a anunțat că d. Duca, sub presiunea curentului din partidul liberal, ar fi declarat că va îndruma partidul spre o acțiune de răsturnare căci este de acord că guvernarea actuală a agravat situația.

Cam de mult de când liberalii anunță că au rupt-o cu guvernul, dar realitatea e alta; nici o mișcare la liberali.

În schimb guvernamentali, cu deosebire partizanii d-lui Argetoianu, critică și sfidează pe liberali.

Un intim al d-lui Argetoianu a declarat, chiar într'o consfătuire la Banca Națională următoarele:

Noi avem convingerea că liberalii vor fi atât de prudenți și nu ne vor provoca, ci vor continua să ne sprijine, dar efectiv. Dacă însă vor război, apoi nu noi avem să-i regretăm. Nu noi deținem întreprinderile industriale și bancare falimentare pentru ajutorarea cărora ei au apelat la Stat și la Banca Națională.

Ucele din afacerile lor ar fi trebuit să meargă la parchet căci s'a stabilit că pe când ele erau în faliment se prezetau bugetele ca echilibrate și administratorii delogați, directorii, tot consiliul de administrație încasau sume fantastice ca în vremurile bune, normale. Asta e afacere de parchet. Dacă noi am dat pe mâna parchetului Banca „Cetatea” de unde frunțașii ardeleni s'au retas de

șase ani, apoi cu atât mai lesne va fi să tragem la răspundere pe acei cari pompau la Banca Națională sute de milioane pentru întreprinderi falimentare de la cari se înfruptau o mulțime de politicieni, unii având chiar datorii enorme la aceste întreprinderi de unde s'au împrumutat în condițiuni scandaloase având grija însă a-și pune averea la adăpostul oricărei urnări.

„Înainte dar de-a porni o acțiune de răsturnare, liberalii ar face mai bine să pună ordine în întreprinderile ce patronază: la Banca Generală, la Banca de Cont, la Creditul industrial, la Casa rurală, chiar la Creditul rural, etc. etc.

Iată limbajul care-l țin argetoianștii față de liberali.

Ce reiese din această atitudine scandaloasă?

Reiese că față de întreprinderile liberale guvernul a procedat până a. un într'un fel, adică le-a ajutat și nici una n'a avut aface cu parchetul, deși s'au săvârșit fapte cari reclamau intervenția parchetului, pe când contra întreprinderilor bănuite că ar fi patronate de naționali țărăniști s'a pornit o urgie, s'au făcut descinderi, arestări și în ce privește Banca „Cetatea” s'au comis infamii căci de la această bancă s'a retras de șase ani frunțașii ardeleni, când operațiunile băncii erau în floare și Banca Națională o

sprijinea iar de când a intrat în dificultăți o administra de un actual subsecretar de stat.

Precum se vede procedarea guvernului este din cele mai scandaloase. revoltătoare, căci prigoneste băncile și întreprinderile bănuite că ar fi patronate de naționali țărăniști, arestează și de faimează o mulțime de adversari, iar față de acei cari sprijină guvernul, chiar dacă sunt evident culpabili că au săvârșit fraude, unii sunt în tabăra guvernamentali mari și tari, iar asupra altora se susține suspendată sabia lui Damocles, se recurge când e nevoie la cel mai josnic șantaj politicianist.

Și astfel pecând se încearcă prin prigoniri infame, să se creieze diversioni și o atmosferă încărcată, d-nii asanatori și specialiști s'au aruncat să amaneteze veniturile statului, să împartă monopoluri, să vândă, să cumpere, în fine „afacerile” bancare și industriale au trecut la diferite ministere unde, cu ușile și chise, la întuneric operează ca pirații cei mai deochiați politicieni, ca lăcustele distrugătoare,

Iată pentru ce starea actuală de lucruri trebuie să fie mai repede curmată căci altfel vom înregistra câteva scandaluri financiare și industriale menite să ne agraveze criza de încredere, în-lăuntru și în afară,

Vrem cultură ?

— Societăți și societăți. —

Între faptele diverse de o mai multă sau mai puțină senzație, pe cari, — cetitorii o știu, am avut și vom mai avea, lăsând la o parte ce se petrece în depărtatul imperiu din Orient, în nordul țării ceașului sau în Casa lorzilor îngrijorați de soarta lirei șterline, și amintind numai de cele ce se petrec, căci cazul cu podul sburător din Ungaria s'a învechit, precum e vechi și cazul gloatelor în șomaj, credem că prea s'a trecut sub tăcere ceace se întâmplă chiar la noi acasă, aci, la granița de Vest, în orașul nostru mereu spălat dar necurățat de apa Mureșului.

Au apărut și apar aici spre ne-cazul proastei situații economice nu numai dela noi ci și de pe tot rotogolul vechiului nostru pământ societăți și societăți culturale sau culturalicești, intelectuale sau intelectualicești și cine, auzind de o nouă societate, nu

și l'inchipue acel etern și invariabil proces-verbal sau nevorbind la singular, recte procese verbale cari proclamă președinți, casieri și ețetera, ețetera, nu știu ce alte căpităni cu scop de a — conduce odată la un an sau — precum doriți — poate la mai mulți, o ședință la care, obișnuit este, ca membri „activi” să fie absenți!

Decurând s'a vânturat știrea înființării unui așa zis „Ateneu popular” apoi și a urci „Ligi” pe urmă a unei „societăți de tineri intelectuali”. Semne laudabile de altfel cari fac cinstie inițiatorilor și ne îndeamnă să-i aplaudăm văzându-i debutând pe scera vieții noastre culturale din loc. Suntem îndreptățiți a crede, și am avea toate motivele să credem că, iată, în adevăr după o lungă durată de somnolență culturală au venit zile noi cari ne aduc o redeșteptare spirituală la care mereu am în-

demnat în coloanele acestui ziar. Nu știu însă dacă odată cu apariția societăților în cauză e momentul să credem că odată cu ele va veni și o viguroasă activitate pe tărâmul cultural, — ca tot ce e artă, știință, literatură — și de binefacere. Așezarea noastră de oraș limitrof, hotărâș cu o țară în a cărei sinceritate nu ne este îngăduit a crede nici dacă rapoorturi diplomatice bune ne vor face să răspundem prietenește la surășurile dulci de pe meterezele Budei, impune, cum e și natural, o activitate multilaterală, care însă nici de cum nu va putea fi fructuoasă dacă forțele luminate se vor risipi, lipsind acea unitate de acțiune de care e în funcție sacra noastră străduință de a pași în sfârșit pe căile adevăratei activități desinteresate și progresive, din care societatea să-și aibă foloasele morale dacă nu materiale și în care tot ea să vadă și izvorul necesității dacă nu al utilității. Tot ce ne face să nu legăm aici o nedjde de nouile grupări

DIVERSE

D. Lafontaine senator belgian, președintele conferinței interparlamentare care conferința a avut loc acum decurând la București, a făcut la 10 cor. împreună cu soția lui o vizită de agrement la Ștefan Cicio Pop la Conop, unde s'au întreținut timp de două zile. Evident dar că incidentului întâmplat în capitală între d. Lafontaine și un gardist de fer, ilustrul musafir nu i-a atribuit nici o importanță politică deosebită, pe care ar fi dovedit-o ziarele minoritare.

În ziua de 7 cor. muncitorii dela minele Reșița, patru mii la număr, au aranjat o grevă de jumătate zi drept protestare împotriva concedierii unui mare număr de muncitori ce s'a hotărât de direcțiunea uzinelor din Anina să se facă în luna curentă. Numărul celor concediați ar fi de șase sute. Primim știrea că după demonstrația care a decurs pașnic, muncitorii încă în seara zilei și au reinceput munca.

În ultima ședință a consiliului de miniștri s'a semnat jurnalul prin care se va face revizuirea numirilor și avansărilor funcționarilor publici, de la 1924 și până azi.

Fiecare departament va întocmi o comisiune de numiri și înaintări care va fi prezidată de un domn consilier de la Inalta Curte de Conturi.

După informațiuni pe cari le dăm din chiar câmpul guvernamental, d'ni Iorga și Argetoianu s'au pus de acord asupra absolutei necesități de a se remania cât mai repede Cabinetul, oricâte zile ar mai avea acesta de trăit. Vor fi debarcați 2-3 dintre miniștri a căror incapacitate a devenit prea vizibilă prin prostiile cotidiene ce le fac cei vizați.

La 18 cor. ora 5 pm, în ziua congresului învățătorilor din județ, va vorbi la palatul cultural localnic, d. Dtrie Toni, președintele Asociației învățătorilor din țară, în cadrul ciclului de conferințe organizat de „Gazeta învățătorilor“ din Arad.

Mare petrecere dansantă la Gai, în Sala Națională, în ziua de Sâmbătă 10 cor. aranjată de Soc. Sportivă „Șoimii“.

Teatrale.

Vine Tănase!
LA 29 OCTOMBRIE a.c.
Cu revista „In Draci!“
Vor debuta 200 negri!
Bilete la Librăria Diecezană, pe corso.

LA 3 NOEMBRIE A. C. vine la Arad excelenta trupă dramatică a Teatrului Național în frunte cu maestrul NOTTARA. Se va preda piesa „MANASSE“ a lui Ronetti Roman.
Bilete la Librăria Diecezană.

Numirile de notari.

Ministerul de interne revine asupra lor și anulează.

Am arătat în numărul trecut al ziarului nostru că, numirile de notari din directoratul bănățean, cărui îi aparține și județul Arad, nu s'au făcut pe lângă cea mai strictă respectare a legilor și nu s'au avut în vedere vechimea vârsta și starea familiară a concurenților. Mai mult. La efectuarea numirilor nu s'a ținut cont nici de trecutul candidatului. Astfel, s'au numit de notari persoane, cari, din cauza neregulilor constatate în gestiunile lor, fuseră, nu de mult, suspendate.

Noi am relatat campania derâznită, de ziare, împotriva dlui Iulian Peter, inspector general administrativ, care girează directoratul timișorean. La ceea ce au spus ziarele, amintite în articolul nostru, noi am adăugat ceea ce știm că se petrece în județul Arad. Am vorbit despre numirile

unor tineri nepregătiți și necoțiți spre a conduce treburile comunității și am amintit că un oarecare avocat din provincie se oferea singur, la timpul său, pentru exoperarea numirilor. dându-i-se, în schimb, însemnate sume de bani.

Acum suntem în măsură să comunicăm cetitorilor noștri că, **Ministerul de interne a revenit asupra unor numiri și le-a anulat.**

Nu dăm nume, căci ne este oroare să aducem în discuțiune publică persoane. Discuțăm în principiu. Dar, facem amintirea anulării pentru a putea arăta că intervenția drastică a ministerului, confirmă ceea ce au relatat ziarele „Patria“ și „Universul“ și ceea ce am spus noi în numărul trecut.

De data aceasta nu noi suntem aceea cari acuzăm instanțele ad-

ministrative care au efectuat numirile, ci însăși ministerul de interne.

Indrăznim să afirmăm că anularea a câtorva numiri ilegale, va atrage după sine și anularea restului. Iar, cei nedreptățiți, încurajați de intervenția ministerului, vor ieși din expectativă și vor da publicității cazurile ce le cunosc.

A.

Cărți literare și didactice
la Librăria
CONCORDIA
ARAD, Str. Eminescu 10.
Tocuri rezervoare moderne și eficiente. Asortiment bogat în rechizite de scris.

Din public.

Să ajutăm șomerii!

Alături de multele surprize în materie financiară în epoca succesoare războiului mondial caracterizată prin insuccesele de primenire a forțelor atât de istovite și atât de grav lovite de greutățile multiforme ale realității, șomajul, ca rezultat direct al crizei acute economice, se etalează cu toată cruzimea. Cercuri pricepute căutau soluții amelioratoare și, de geaba!

Rândurile celor fără lucru se îndesă cu fiecare nenorocire bancară, cu fiecare anunț defavorabil al bursei, cu fiecare nouă întocmire de buget și pericolul cel naște această stare deplorabilă a finanței mondiale devine tot mai iminent. Tabera celor desperați din pricina mizeriei, gloatele infometate care nu se cunosc, dar pe cari momentul necăjit îi solidarizează într'o armată, zi cu zi mai vrăjmașă, sunt gata să ia toiașul pribegiei și să-l întrebunțeze drept armă împotriva tuturor, necunoscând sentimente de singe, de filiațiune, de afinitate. Și tabera mereu crescândă a șomerilor manuali se completează cu cea și mai mare, a șomerilor intelectuali. Tineri neînscris în bugetul statului, cu fața spre răsăritul eliberator se înregimentează în armata celor vlăguiti de prea exagerata răbdare și așteptare. Părăsiți de orice rațiune și puși în fruntea celor crăvășiți de vremurile surde la necazurile lor, acești intelectuali șomeri vor de-

veni cei mai periculoși oricărei așezări sociale care vrea să dăinuască fără contribuția lor.

E timpul cel mai suprem, să ne plecăm urechile la straturile de jos, cu un ceas mai de vreme și să ne grăbim a deslega până mai e cu puțință marea problemă a șomajului.

Ocupându-ne în primul rând de soarta celor fără de lucru din Arad și județ și apreciind munca ce se depune pentru a se veni cu ajutoare, găsim prilejul să atragem atențiunea asupra unui lucru a celor chemați să ajute.

Anume: fiecărui șomer să i se dea de lucru pe cât e posibil în profesia ce o are. Primăria și prefectura, e știut, angajează lucrări publice, ca reparări de edificii, de drumuri etc. Antreprenorii să fie obligați de autorități să angajeze lucrători numai dintre șomeri. Apoi: lucrările specia-

le de biuro, selecționarea arhivelor etc. să se execute cu șomerii intelectuali. Funcționarii primăriei și județului (spre laudă să le fie) au fost între cei dintâi cari au contribuit din salariile lor modeste la ajutorarea șomerilor, desigur că nu și vor revindica aceste lucrări, ci cu aceeași generozitate cu cari au renunțat la o parte din salariu, vor ajuta pe colegii lor fără pâine.

Autoritățile să controleze dacă nu cumva șomerii plătesc din ajutoarele ce primesc, taxe la sindicatele muncitorești. Căci dacă sunt ajutați, înțelegem ca ajutorul să fie al lor iar nu cu banii adunați prin contribuție publică să încurajeze organizații clandestine.

Conștiinți de marea răspundere ce o avem față de trudiți, prezentului credem că e inutil să mai facem apel la cei ce au, să împartă bucata de pâine cu ce i ce n'au.
CODRU.

Progr. Cinematografelor de Dum.
Cinem CENTRAL
Spaima Garnizoanei
cu Felix Bressart

Cinema SELECT
Greta Garbo în
Anna Christie dramă

BĂRBAȚI! Pentru sezonul de baluri aprovizionafi-Vă cu guler, mănuși, cravate, cămăși de mătase, pălării ultima modă, etc. **DECA PRĂVĂLIA**
MEISC și ADLER
ARAD. Pe corso. Blv. Reg. Maria
PREȚURI FOARTE CONVENABILE!

Casa Cooperativei, Pârnea din colțul străzi Do-robanților și Sava Raicu, să vinde din mână liberă.
Giulan președinte.

Citiți și răspândiți
„Românul“

La conferința interparlamentară ținută la București și terminată Joi cor. senatorul american Burton Wheeler, un bun cunosător al situației din Rusia, a declarat că condițiunile economice ale Sovietului sunt mai precare ca ale oricărui stat burghez. Sunt dovezi că atât programul economic cvin-cvenal (de cinci ani) cât și politica dumpingului au compromis dăunător economia Rusiei.

Se afirmă tot mai des că guvernul ungar ar vrea să sisteze sistemul boletelor.

Numărul șomerilor din Germania în ziua de 21 Sept. a fost de 2811615, deci cu 22553 mai mult decât nainte cu o săptămână.

În ultimele 48 de ore au venit din străinătate știri pesimiste asupra situației valutei germane. Guvernul berlinez a ordonat ca toate devizele străine aflate în mâinile particularilor să fie depuse la banca Reichului, dându-se în schimb mărci germane.

Opt bănci din diferite regiuni ale Statelor Unite, au închis ghișeele. Totalul depunerilor depășește suma de 13 milioane dolari.

Se anunța din New-York ca Starea de slăbiciune a celebrului inventator Edison se agravează treptat.

Un puternic ciclon a făcut mai multe victime în localitățile Guillermina și Santa Fe din Argentina. La Reconquista, au fost distruse 60 de case. În această localitate numărul răniților se ridică la 100. Pagubele sunt foarte mari.

Zilele trecute s'a judecat la Ried, în Austria, procesul albanezilor Asis' Cami și Ndoc Ghe-loși cari în primăvara trecută au încercat să ucidă cu focuri de revolver pe regele Zogu al Albaniei. Încercarea lor n'a reușit dar adjutantul regelui, majorul Topolar a căzut mort, lovit de un glonte. Ghe-loși a fost condamnat la 7 ani iar Cami la 3 ani închisoare grea.

Demisionând guvernul german, Hindenburg Președintele Republicii a incredințat formarea guvernului, din nou Dlui Brüning. Din noul cabinet fac parte miniștri: președinția consil. de miniștri și la externe Brüning, la interne Gessler, finanțe Dietrich, industrie și comerț Warmbold, muncă Stegerwald, comunicații Schitz, Iustifiție Joel, postă Schetzer, armată Groener — Noul guvern e de nuanță de dreapta, fără social democrați. Șansele guvernării durabile sunt dintre cele mai greleștiut fiindcă va trebui să aplaneze chestiunea dificilă a șomajului, numărul șomerilor fiind aproape 3 milioane.

